

Sygn. akt I C 183/17 upr.

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Sylwia Piasecka

Protokolant sekretarz sądowy Grażyna Pałubicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2017 roku w Człuchowie

sprawy

z powództwa (...) S. A. z siedzibą w W.

przeciwko S. J.

o zapłatę

oddala powództwo.

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 183/17

UZASADNIENIE

Powód – (...) S.A. z siedzibą w W., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniósł pozew przeciwko S. J. o zapłatę kwoty 1.716,29 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona przez niego wierzytelność wynika z umowy pożyczki pieniężnej, stanowiącej kredyt konsumencki, zawartej w formie pisemnej oznaczonej numerem (...) i wypłaconej w dniu 25 kwietnia 2016 roku. Na mocy tej umowy powód zobowiązał się udzielić pozwanemu pożyczkę pieniężną w wysokości 1.500,00 złotych, a pozwany zobowiązał się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat określonym umową wraz z odsetkami umownymi w wysokości stałej stopy oprocentowania 10% w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwany zobowiązał się zapłacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15,00 zł oraz jednorazową opłatę przygotowawczą w wysokości 590,00 złotych, rozdzieloną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki. Podkreślił, że zadłużenie pozwanego na dzień wniesienia pozwu wynosi 1.716,29 złotych i obejmuje ono kwotę 1.050,00 złotych tytułem niespłaconych rat kapitałowych z harmonogramem spłaty umowy pożyczki, kwotę 21,29 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek umownych w wysokości 10% w stosunku rocznym od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 1.050,00 złotych od dnia 23 września 2016 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu, kwotę 123,00 złotych tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty, kwotę 49,00 złotych z tytułu kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, opłatę

przygotowawczą w wysokości 413,00 zł i opłatę administracyjną w wysokości 60,00 zł. Podkreślił, że umowa pożyczki została rozwiązana przez powoda pismem z dnia 21 listopada 2016 roku za 2 tygodniowym wypowiedzeniem z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia. Wskazał nadto, że podejmował próby mediacji, jednakże bezskutecznie.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2017 roku, wydanym w sprawie VI Nc-e 2205462/16, Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie przekazał sprawę do tutejszego Sądu, albowiem stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pismem procesowym z dnia 3 kwietnia 2017 roku powód ograniczył powództwo do kwoty 1.031,92 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty z uwagi na spłatę części należności przez pozwaną po wniesieniu pozwu w łącznej kwocie 684,37 złotych (wpłata 229,10 zł w dniu 12 grudnia 2016 roku, 230,00 zł w dniu 12 stycznia 2017 roku i 225,27 złotych w dniu 10 marca 2017 roku).

Pozwana – S. J. w piśmie procesowym z dnia 29 maja 2017 roku wskazała, że w dniu 11 kwietnia oraz 26 maja 2017 roku zapłaciła powodowi łącznie kwotę 250,00 złotych i jednocześnie wniosła o oddalenie powództwa w tym zakresie.

Na rozprawie w dniu 31 maja 2017 roku pozwana przyznała, że zawarła umowę pożyczki na kwotę 1.500,00 złotych, jednocześnie zakwestionowała wysokość dochodzonego przez powoda roszczenia wskazując, że spłacała nieregularnie pożyczkę i na pewno do spłaty nie zostało 1.700,00 złotych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód – (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z pozwaną S. J. umowę pożyczki nr (...) sporządzona w dniu 22 kwietnia 2016 roku. Pożyczka opiewała na kwotę 1.500,00 złotych i płatna miała być w 10 miesięcznych ratach, każda po 150,00 złotych do dnia 23 każdego miesiąca, począwszy od dnia 23 maja 2016 roku.

Poza spłatą pożyczki klient zobowiązany był zwrócić stronie powodowej opłatę administracyjną oraz opłatę przygotowawczą. Opłata przygotowawcza w wysokości 590,00 złotych miała być uiszczana miesięcznie wraz z każdą ratą miesięczną i obejmowała ona czynności związane z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składają się, między innymi koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy pożyczki u klienta, bez konieczności wizyty w biurze pożyczkodawcy, badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Opłata administracyjna w wysokości po 15,00 złotych miesięcznie miała być uiszczana wraz z każdą ratą miesięczną i obejmowała ona czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klientów, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms.

Całkowita kwota do zapłaty wynosić miała 2.309,41 złotych.

W przypadku opóźnienia klienta w spłacie rat pożyczki umowa przewidywała uprawnienie strony powodowej do podejmowania w odpowiedniej kolejności działań upominawczo – windykacyjnych, których koszty ponosić miał klient. Do działań upominawczo – windykacyjnych należało przygotowanie i wysyłka pierwszego monitu – 25,00 zł), przygotowanie i wysyłka wezwania do zapłaty – 49,00 zł, przygotowanie i wysyłka ostatecznego wezwania do zapłaty – 49,00 zł, przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego - koszt 49,00. Podejmowanie kolejnych działań następować mogło po stwierdzeniu bezskuteczności poprzednich działań i dalszego opóźnienia klienta w spłacie zobowiązań.

Stronie powodowej przysługiwało prawo rozwiązania umowy z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia w przypadku opóźnienia klienta w spłacie zadłużenia wynikającego z umowy przekraczającego 60 dni. Z dniem rozwiązania umowy wszelkie należności przysługujące stronie powodowej od klienta stawały się natychmiast wymagalne. Dla skuteczności wypowiedzenia wymagane było doręczenie klientowi oświadczenia o wypowiedzeniu umowy w formie pisemnej.

W dniu 26 kwietnia 2016 roku powód poinformował pozwaną, że na jej rachunek została przekazana kwota 1.500,00 złotych.

bezsporne, nadto dowód: kserokopia umowy pożyczki nr (...) k. 20 – 27, informacja z dnia 26 kwietnia 2016 roku k. 28.

W dniu 21 listopada 2016 roku powód rozwiązał umowę pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia i wezwał pozwaną do zapłaty całości wymagalnego zadłużenia do dnia 5 grudnia 2016 roku.

dowód: kserokopia wypowiedzenie umowy k. 29, kserokopia nadania przesyłki k. 30.

Pozwana – S. J. w dniu 12 grudnia 2016 roku uiściła kwotę 229,10 złotych, w dniu 12 stycznia 2017 roku kwotę 230,00 złotych, w dniu 10 marca 2017 roku kwotę 225,27 złotych, w dniu 11 kwietnia 2017 roku 150,00 złotych oraz w dniu 26 maja 2017 roku kwotę 100,00 złotych.

bezsporne, nadto pismo powoda z dnia 3 kwietnia 2017 roku k. 7, pismo pozwanej z dnia 29 maja 2017 roku k. 41.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Pozwana – S. J. nie kwestionowała podstawy dochodzonego roszczenia twierdząc, że faktycznie zawarła umowę pożyczki z pozwanym. Nie zgadzała się jednak z wysokością roszczenia twierdząc, że kwota dochodzona przez powoda jest za wysoka.

Zatem w toku niniejszego procesu strona powodowa, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, powinna wykazać nie tylko zasadność dochodzonego roszczenia, ale również jego wysokość.

Zgodnie bowiem z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia przy tym dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontrydiktoryjności) w procesie, po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Ponadto, zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa, obowiązek wskazania dowodów potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest - czy też nie jest - dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznawany spór jest ich sprawą, a nie sądu. Podkreślić również należy, że zasada kontrydiktoryjności winna być całkowicie zachowana zwłaszcza wówczas, gdy strony korzystają z pomocy profesjonalnych pełnomocników.

Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, w celu wykazania zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia przedłożył umowę pożyczki nr (...) sporządzoną w dniu 22 kwietnia 2016 roku, informację o przekazaniu kwoty, wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z ostatecznym wezwaniem do zapłaty. Podkreślić jednak należy, że są to jedynie kserokopie w/w dokumentów, albowiem podpis występującego w sprawie pełnomocnika w osobie radcy prawnego na adnotacji – za zgodność z oryginałem, nie jest jego podpisem własnoręcznym, a stanowi jedynie skan lub kserokopię tego podpisu.

Zgodnie natomiast z treścią art. 129 § 2 k.p.c. zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. Z przepisu tego wynika, że moc dowodową ma kserokopia dokumentu poświadczona za

zgodność a contrario mocy takiej nie ma kserokopia niepoświadczona za zgodność z oryginałem, a tym samym nie może stanowić podstawy do czynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Jednakże, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołane przez stronę dowody z określonych dokumentów załączonych do pozwu lub innego pisma procesowego w formie niepoświadczonych kserokopii nie stanowią wprawdzie dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c., nie są one jednak pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 k.p.c. w zw. z art. 308 k.p.c.. Dopóki bowiem sąd, ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów dokumentów, stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowody te, jak każde inne, podlegają ocenie sądu na podstawie art. 233 k.p.c.. Dopiero jeżeli sąd zażąda przedstawienia oryginału dokumentu, strona jak również każda inna osoba, która go posiada, obowiązana jest, zgodnie z art. 248 k.p.c., przedstawić oryginał. Obowiązek złożenia oryginału dokumentu powstaje dla strony, która powołuje się na dokument, także w sytuacji wskazanej w art. 129 § 1 k.p.c., a więc wtedy, gdy strona przeciwna zażądała złożenia oryginału dokumentu. Wówczas, zamiast oryginału, strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez osoby wskazane w art. 129 § 2 k.p.c., a więc między innymi przez występującego w sprawie pełnomocnika strony, będącego adwokatem lub radcą prawnym. Tak poświadczony odpis ma charakter dokumentu urzędowego (art. 129 § 3 k.p.c.). Natomiast jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, może zażądać od strony składającej poświadczony odpis dokumentu, przedłożenia jego oryginału (art. 129 § 4 k.p.c.). Jeżeli natomiast przedstawione przez stronę niepoświadczone kserokopie dokumentów nie zostały zakwestionowane przez sąd ani przez stronę przeciwną, strona nie ma obowiązku złożenia oryginałów ani poświadczonych kserokopii dokumentów, a sąd powinien ocenić moc dowodową niepoświadczonych kserokopii, zgodnie z zasadami art. 233 k.p.c. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 52/15 – za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Legalis).

W realiach rozpoznawanej sprawy, ani Sąd, ani pozwana nie zakwestionowali przedłożonych przez powoda kserokopii zawartej przez strony umowy kredytu konsumpcyjnego gotówkowego nr (...) sporządzonej w dniu 22 kwietnia 2016 roku, pisma z dnia 26 kwietnia 2016 roku oraz wypowiedzenia umowy z dnia 21 listopada 2016 roku wraz z potwierdzeniem nadania. Strona powodowa nie była również wzywana do przedłożenia oryginałów w/w dokumentów. Sąd też rzeczą Sądu było ocenić je z uwzględnieniem pozostałego zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Z przedłożonych przez powoda dokumentów absolutnie nie wynika zarówno kwota, którą powód pierwotnie dochodził, jak również kwota żądana po ograniczeniu przez niego powództwa. W szczególności Sąd na podstawie w/w dokumentów nie miał możliwości zweryfikowania sposobu ustalenia tej kwoty, tym bardziej, że jej wysokość była kwestionowana przez pozwaną. Należy również podkreślić, że pozwana w toku procesu przedłożyła dowody wpłaty dwóch rat w łącznej wysokości 250,00 złotych.

Wątpliwości Sądu budziły również wskazane w umowie pożyczki nr(...) postanowienia dotyczące obciążenia pozwanej przez powódkę, w związku z zawarciem umowy i jej wypowiedzeniem, licznymi opłatami, a mianowicie opłatą przygotowawczą w wysokości 590,00 złotych i opłatą administracyjną w łącznej wysokości 150,00 złotych oraz wskazane w uzasadnieniu pozwu koszty przygotowania i wysyłania monitów w wysokości 123,00 złotych, przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego w wysokości 49,00 złotych, opłata administracyjna w wysokości 60,00 złotych oraz opłata przygotowawcza w wysokości 413,00 złotych.

Należy bowiem podkreślić, że łączna kwota opłat wskazanych w postanowieniach umowy stanowi prawie 50% faktycznie udzielonej pożyczki, natomiast opłat wskazanych w uzasadnieniu pozwu ponad 61% sumy niespłaconych rat kapitałowych. W ocenie Sądu, wysokość tych sum znacząco przekracza faktyczne koszty wykonania poszczególnych czynności, wynikających z zasad doświadczenia życiowego.

Zgodnie natomiast z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających

główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Istotnym jest również, że art. 385³ k.c. zawiera katalog niedozwolonych klauzul umownych, wśród których znajdują się te postanowienia, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego (punkt 17). Przy czym klauzule wymienione w przepisie art. 385³ k.c. nie będą mogły być uznane za niedozwolone postanowienia umowne w szczególności wówczas, gdy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień lub dotyczyły jednoznacznie określonych głównych świadczeń stron, bądź też gdy analiza treści umowy i wzorca oraz kontekstu sytuacyjnego wskazują, że postanowienia te nie naruszają równowagi kontraktowej.

W ocenie Sądu, przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współzycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek, ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, co odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienie umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc zatem powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu trzeba stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienia dotyczące pobierania przez powódkę w związku z zawarciem umowy i jej wykonaniem opłaty, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, iż dla firmy udzielającej profesjonalnie pożyczek osobom fizycznym, koszt przygotowania umowy oraz sprawdzenia zdolności kredytowej kredytobiorcy nie będzie wynosił kwoty 590,00 złotych. Ponadto Sąd nie miał możliwości zweryfikowania sposobu ustalenia wysokości tej kwoty, jak również pozostałych kwot wskazanych w uzasadnieniu pozwu, albowiem powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, nie przedłożył żadnego materiału dowodowego, z którego jednoznacznie wynikałoby w jaki sposób opłaty te zostały ustalone, tym bardziej, że nie były one indywidualnie uzgadniane z pozwaną. Ponadto powód nie wskazał kiedy, ile i w jakiej wysokości pozwana faktycznie uiszczała kwoty na poczet zobowiązania i na co były te sumy księgowane przez powoda. Tym bardziej, że zarówno z pisma powoda z dnia 3 kwietnia 2017 roku, jak również pisma pozwanej z dnia 29 maja 2017 roku i

niekwestionowanych wyjaśnień złożonych na rozprawie w dniu 31 maja 2017 roku, jednoznacznie wynika, że pozwana S. J. uiszczala znacznie wyższe kwoty niż te ustalone w harmonogramie spłat.

Zatem, skoro strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego procesu wysokości dochodzonego roszczenia, to zasadnym było oddalić powództwo w całości.